

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 323/2017-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. mája predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti SITNO HOLDING, a. s., Zechenterova 328/5, Kremnica, zastúpenej advokátskou kanceláriou Aequitas s. r. o., Dolná 19, Banská Bystrica, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Jaroslav Lovašš, vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici a jeho uznesením sp. zn. 43 Ncb 87/2014 z 15. januára 2015, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho uznesením sp. zn. 1 Obdo 39/2015 z 18. augusta 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti SITNO HOLDING, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti SITNO HOLDING, a. s., Zechenterova 328/5, Kremnica (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy

postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) a jeho uznesením sp. zn. 43 Ncb 87/2014 z 15. januára 2015, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a jeho uznesením sp. zn. 1 Obdo 39/2015 z 18. augusta 2015.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľke ako žalovanej v 2. rade bol na Okresnom súde Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) podaný návrh na vydanie predbežného opatrenia. Okresný súd návrhu vyhovel a uznesením č. k. 3 CbZm 216/2014-153 zo 17. júna 2014 rozhodol o vydaní predbežného opatrenia. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka 21. novembra 2014 odvolanie, v ktorom okrem iného namietala aj miestnu nepríslušnosť okresného súdu. Krajský súd v Bratislave napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a konanie o nariadení predbežného opatrenia zastavil rozhodnutím sp. zn. 4 CoZm 98/2014, 8 Neb 60/2014 zo 14. januára 2015.

Následne bol 23. júla 2014 podaný proti sťažovateľke *„spojený návrh vo veci samej, označený ako Návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu/žaloba na zaplatenie zmenkovej sumy 6.940.264,- EUR s príslušenstvom a na vydanie platobného rozkazu/žaloba na zaplatenie pohľadávky v sume 2.655.512,- EUR spolu so zmluvnou pokutou a príslušenstvom“*. Okresný súd začal v tejto veci konanie pod sp. zn. 1 Zm 526/2014.

Vo svojom vyjadrení k tomuto návrhu sťažovateľka okrem iného namietla aj miestnu nepríslušnosť okresného súdu *„na rozhodovanie o návrhu v časti návrhu na vydanie platobného rozkazu/žaloba na zaplatenie pohľadávky v sume 2.655.512,- EUR spolu so zmluvnou pokutou a príslušenstvom“*, keďže na rozhodovanie v tejto časti mal byť *„v súlade s ustanovením § 84 Občianskeho súdneho poriadku miestne príslušný Okresný súd Žiar nad Hronom“*.

Okresný súd v namietanej časti vylúčil vec na samostatné konanie a *„postúpil vec Okresnému súdu Žiar nad Hronom podľa ustanovenia § 105 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku z dôvodu, že Navrhovateľ vystupuje pred Okresným súdom Bratislava V, opakovane v rôznych veciach ako navrhovateľ“*.

Okresný súd Žiar nad Hronom začal konanie vo veci *„návrhu na vydanie platobného rozkazu/žaloba na zaplatenie pohľadávky v sume 2.655.512 € spolu so zmluvnou pokutou*

a príslušenstvom pod sp. zn. 16 Rob 571/2014“ a následne vec previedol do registra „Cb“ a vo veci ďalej konal pod sp. zn. 9 Cb 23/2014.

Okresný súd Žiar nad Hronom 22. decembra 2014 predložil vec na rozhodnutie krajskému súdu, pretože bol toho názoru, že *„nie je súdom príslušným na konanie vo veci v zmysle ustanovenia § 105 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, nakoľko navrhovateľ nevystupoval v rôznych veciach opätovne ako navrhovateľ“*.

Krajský súd uznesením č. k. 43 Ncb 87/2014-135 z 15. januára 2015 rozhodol, že nesúhlas Okresného súdu Žiar nad Hronom s postúpením veci je dôvodný a *„na prejednanie a rozhodnutie veci je príslušný Okresný súd Bratislava V“*.

Proti uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka 24. marca 2015 dovolanie. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obdo 39/2015 z 18. augusta 2015 konanie o dovolaní zastavil, pretože nebol súdom funkčne príslušným na rozhodnutie vo veci.

3. Sťažovateľka s poukazom na rozhodovaciu prax ústavného súdu, ako i Európskeho súdu pre ľudské práva uvádza: *«... akékoľvek konanie sudcu iného súdu ako je Okresný súd Žiar nad Hronom, by znamenalo porušenie práva Odporcu na zákonného sudcu, čo je okrem iného v súlade s rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 136/08 dovolacím dôvodom v zmysle ustanovenia § 237 od s. 1 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku (vo veci rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený).*

Súdy Slovenskej republiky svojím konaním privodili stav, kedy má o veci rozhodovať súd, ktorého miestnu príslušnosť vo veci sťažovateľ namietol. Akékoľvek rozhodnutie ktoréhokoľvek sudcu Okresného súdu Bratislava V. vo veci bude preto rozhodnutím nezákonného sudcu a ako také nemôže byť ústavne akceptovateľné. Sťažovateľ sa v dôsledku konania súdov Slovenskej republiky dostal do situácie, kedy napriek riadne vnesenej námietke miestnej nepríslušnosti bude vo veci rozhodovať miestne nepríslušný súd. V dôsledku vyššie uvedenej situácie nie je splnená základná podmienka konania, ktorou je právo na zákonného sudcu, pričom v súlade s ustanovením § 103 Občianskeho súdneho poriadku piatej, že „Kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).“ Nedostatok podmienok konania spočívajúci v rozhodovaní nezákonného sudcu je preto možné skúmať v ktoromkoľvek štádiu konania. Zároveň zdôrazňujeme skutočnosť, že v prípade porušenia

práva na zákonného sudcu ide o pokračujúce porušovanie práv účastníka konania, keďže ktorýkoľvek úkon nezákonného sudcu vo veci, a to tak rozhodnutie ako uznesenie je možné napadnúť odvolaním, respektíve dovolaním s ohľadom na existenciu dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku, t. j. vo veci rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený...»

4. V ďalšom sťažovateľka uviedla, že namietané rozhodnutie najvyššieho súdu *„je rozhodnutím arbitrárnym, keďže bol porušený princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa meritom veci vôbec nezaoberal s poukazom na nedostatok funkčnej príslušnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. V dôsledku stavu, kedy o veci bude rozhodovať nezákonný sudca, a teda sudca vylúčený z rozhodovania o veci, je však pri každom jednotlivom rozhodnutí tohto sudcu a ktoréhokoľvek sudcu Okresného súdu Bratislava V. naplnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku.“*. Podľa názoru sťažovateľky sa konajúce súdy do dnešného dňa nevysporiadali so vznesenou námietkou miestnej nepríslušnosti okresného súdu na rozhodovanie vo veci, preto nie je dosiaľ jasné, *„či námietke miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Bratislava V. bolo vyhovené alebo jej vyhovené nebolo a z akých dôvodov“*.

5. S ohľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález: *„Základné právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo konaním Krajského súdu v Banskej Bystrici vedenom pod sp. zn. 43 Ncb 87/2014 a konaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 39/2015 porušené.*

Rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Ncb 87/2014 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 39/2015 sa zrušujú a vec sa vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný do jedného mesiaca odo dňa doručenia nálezu zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 279,66 EUR s DPH. “

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. V rámci predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd skúma všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Zaoberá sa teda okrem iného aj včasnosťou podania posudzovanej sťažnosti.

9. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03).

10. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho bolo splnomocnenému zástupcovi sťažovateľky doručené 2. októbra 2015. Sťažnosť proti nemu sťažovateľka doručila ústavnému súdu 26. novembra 2015.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou a právnymi závermi Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika) v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný, konštatuje, že lehota na podanie sťažnosti ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde je v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (napr. IV. ÚS 195/2010, III. ÚS 227/2010, I. ÚS 276/2010).

Uvedená judikatúra je však uplatniteľná iba v tých prípadoch, keď právomoc dovolacieho (najvyššieho) súdu preskúmať odvolacie rozhodnutie má legálny základ v procesnom predpise [v čase podania sťažnosti to bol zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom a účinnom znení (ďalej len „OSP“)]. Aplikovať zásadu zachovania lehoty na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy proti rozhodnutiu odvolacieho súdu z dôvodu podaného dovolania je teda možné len vtedy, ak právomoc dovolacieho súdu posúdiť splnenie podmienok prípustnosti (zakotvených v rozhodnom čase v § 237 až § 239 OSP) podaného mimoriadneho opravného prostriedku má vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu zákonný základ.

11. V zmysle dikcie ustanovenia § 236 ods. 1 OSP bolo možné dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal.

Podľa § 105 ods. 3 OSP ak súd, ktorému bola vec postúpená, s postúpením nesúhlasil, alebo účastník postúpenie namietal do 15 dní od doručenia upovedomenia o postúpení, predložil vec na rozhodnutie svojmu nadriadenému súdu; jeho rozhodnutím bol

viazaný aj súd, ktorému mala byť vec podľa rozhodnutia nadriadeného súdu postúpená. Nadriadený súd rozhodoval do 30 dní od predloženia veci.

Podľa § 10 ods. 1 a 2 OSP krajské sudy rozhodovali o odvolaniach proti rozhodnutiam okresných súdov. O odvolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov prvého stupňa rozhodoval najvyšší súd.

12. V kontexte citovaných ustanovení ústavný súd zdôrazňuje, že rozhodovanie krajského súdu o miestnej príslušnosti na konanie vo veci v zmysle v rozhodnom čase účinného ustanovenia § 105 ods. 3 OSP nemožno v žiadnom prípade stotožňovať s rozhodovaním krajského súdu ako súdu odvolacieho (podľa § 10 ods. 1 OSP v spojení s § 201 a nasl. OSP).

Predpokladom postupu podľa § 236 a nasl. OSP bola existencia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté v inštančnom konaní o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa v rámci prípustných riadnych opravných prostriedkov. Rozhodnutie krajského súdu o miestnej príslušnosti okresného súdu na konanie je síce rozhodnutím konečným, avšak ide o rozhodnutie vynesené mimo rámca inštančného postupu, v prípade ktorého krajský súd nerozhoduje ani ako súd prvého stupňa, ani ako súd druhého stupňa. Proti takémuto rozhodnutiu neboli v zmysle v rozhodnom čase účinnej právnej úpravy zo zákona pripustené žiadne opravné prostriedky a v prípade takéhoto rozhodnutia neexistoval ani žiaden funkčne príslušný súd, ktorý by mohol o takomto neprípustnom opravnom prostriedku rozhodnúť.

13. Keďže teda najvyšší súd bol funkčne nepríslušný na konanie o dovolaní podanom proti rozhodnutiu krajského súdu o miestnej príslušnosti okresného súdu na konanie, tomu správne zodpovedal i výrok a odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorý uznesením sp. zn. 1 Obdo 39/2015 z 18. augusta 2015 konanie sťažovateľky o dovolaní zastavil pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania podľa § 243c OSP v spojení s § 104 ods. 1 OSP.

14. V nadväznosti na ustálenú judikatúru, podľa ktorej sa v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku lehota na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy zachováva, ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach posudzovaného prípadu

sťažovateľkino dovolanie nepredstavovalo prostriedok spôsobilý zabezpečiť ochranu jej práv, najvyšší súd nedisponoval právomocou preskúmať ani len jeho procesnú prípustnosť z hľadísk vymenovaných v § 237 až § 239 OSP, čo napokon viedlo k tomu, že ho najvyšší súd neodmietol ako procesne neprípustný, ale konanie o ňom zastavil.

15. V podmienkach v rozhodnom čase účinnej právnej úpravy teda sťažovateľka mala možnosť podať sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, túto však nevyužila. Ústavný súd už v obdobných súvislostiach judikoval, že neunesenie procesnej zodpovednosti sťažovateľky za kvalitu ochrany svojich hmotných práv nemôže nahrádzať doterajšou judikatúrou sformulovaná zásada zachovania lehoty na podanie sťažnosti v prípade podaného mimoriadneho opravného prostriedku, pretože v popísaných okolnostiach by takýto postup znamenal úplnú benevolenciu ústavného súdu pri posudzovaní splnenia procesných predpokladov na konanie o sťažnosti podanej zjavne po uplynutí dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti napadnutého rozhodnutia (III. ÚS 516/2013, I. ÚS 421/2015).

Vzhľadom na uvedené a skutočnosť, že sťažovateľka podala dovolanie 24. marca 2015 (a teda napadnuté uznesenie krajského súdu muselo byť logicky právoplatné už predtým) a sťažovateľkina sťažnosť bola doručená ústavnému súdu 26. novembra 2015, bolo potrebné sťažnosť v tejto jej časti podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako oneskorene podanú.

16. Vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že tento aj z dôvodov už uvedených (bod 12, 13) postupoval správne, ak konanie o dovolaní sťažovateľky (s poukazom na dikciu ustanovenia § 243c OSP v spojitosti s § 104 ods. 1 OSP) zastavil. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je ani arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené, pričom sťažovateľka podľa názoru ústavného súdu neuviedla žiadne ústavne významné argumenty, ktoré by spochybňovali správnosť a ústavnú súladnosť namietaného rozhodnutia najvyššieho o zastavení dovolacieho konania.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažovateľkinu sťažnosť v tejto jej časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, nepovažoval už ústavný súd za dôvodné zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2017